

POSTANOWIENIE

I., dnia 5 października 2015 r.

Sąd Rejonowy w Iławie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Jerzy P. Skuza

Protokolant staż. Katarzyna Rybińska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2015 r. w Iławie

na rozprawie sprawy z wniosku K. A.

przy udziale A. G., A. A., (...) S.A. we W.

- o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza

POSTANAWIA:

I. zatwierdzić oświadczenie wnioskodawcy K. A. o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po B. A., zmarłej 20 grudnia 2014 r. w I., ostatnio stale zamieszkałej w I.;

II. zatwierdzić oświadczenia uczestników A. G. i A. A. o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. A., zmarłej 20 grudnia 2014 r. w I., ostatnio stale zamieszkałej w I..

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. A. wniósł o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłej w dniu 20 grudnia 2014r. w I. B. A. , ostatnio stale zamieszkałej w I. , jak niezłożonego w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny pod wpływem, którego działał .

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał , iż nie złożył w terminie 6 miesięcy od śmierci żony oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza , bowiem działał pod wpływem błędu . Dopiero w dniu 25 czerwca 2015r. powziął wiadomość , iż zmarła pozostawiła po sobie długi.

Uczestnik postępowania (...) S.A. we W. wniósł o oddalenie wniosku w całości . W uzasadnieniu podniósł , iż spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku , wtedy gdy nie złoży go na skutek błędu bądź groźby. O błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy , gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności spadkobiercy, czy też inaczej gdy błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy. W ocenie uczestnika wnioskodawca nie poczynił żadnych starań o stanie masy spadkowej po B. A., co czyni niemożliwym powoływanie się przez wnioskodawcę na usprawiedliwiony błąd co do rzeczywistego stanu majątku po zmarłej żonie .

Uczestnik A. A. wniósł o przyjęcie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 20 grudnia 2014r. w I. B. A. , ostatnio stale zamieszkałej w I. , jak niezłożonego w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny pod wpływem, którego działał i jego zatwierdzenie przez Sąd. W uzasadnieniu wskazał, iż o długach swojej matki dowiedział się dopiero w dniu 25

czerwca 2015r., podczas porządkowania rzeczy matki przez jej siostrę W. M. . W trakcie przeglądania i porządkowania rzeczy matki został odnaleziony wyrok Sądu Rejonowego w Iławie z dnia 8 sierpnia 2012r. w sprawie IC 197/12 upr.

Uczestniczka A. G. wniosła o przyjęcie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 20 grudnia 2014r. w I. B. A. , ostatnio stale zamieszkałej w I. , jak niezłożonego w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny pod wpływem, którego działała i jego zatwierdzenie przez Sąd.

W uzasadnieniu podkreśliła, iż o długach swojej matki dowiedziała się dopiero w dniu 25 czerwca 2015r., gdy zostały przeprowadzone porządki w rzeczach matki przez jej siostrę W. M. . W trakcie przeglądania i porządkowania rzeczy matki został odnaleziony wyrok Sądu Rejonowego w Iławie z dnia 8 sierpnia 2012r. w sprawie IC 197/12 upr.

Sąd ustalił, co następuje;

B. A. zmarła 20.12.2014r. w I. , ostatnio stale zamieszkiwała w I.. W chwili śmierci spadkodawczyni pozostawała w związku małżeńskim z K. A.. Z małżeństwa spadkodawczyni miał dwoje dzieci – syna A. A. oraz córkę A. G. (dowód: odpis aktu zgonu k.4, odpis aktu urodzenia k.33, odpis skrócony aktu urodzenia oraz odpis skrócony aktu małżeństwa k. 36).

Wnioskodawca wspólnie ze swoją żoną zamieszkiwał w mieszkaniu położonym w I. przy ul. (...), zaś dzieci -uczestnicy postępowania A. G. i A. A. mają swoje rodziny i prowadzą własne gospodarstwa domowe. Wnioskodawca wraz ze swoją zmarłą żoną tworzyli zgodne małżeństwo .K. A. zajmował się opłacaniem wszystkich rachunków zwianych z mieszkaniem tj. czynszu, rachunków za światło, wodę i gaz .Jak również robił bieżące zakupy, albowiem zmarła żona z powodu kłopotów ze wzrokiem rzadko wychodziła z domu . Żona wnioskodawcy zajmował się prowadzeniem domu-gotowaniem i sprzątaniem . Uczestnik postępowania A. A. odwiedzał swoich rodziców raz dwa razy w miesiącu. Po śmierci matki pytał swojego ojca , czy pozostały jakieś długi. Ojciec zapewnił go , iż wszystko jest opłacone i nie ma żadnych rat. Uczestnik sprowadził rachunki za prąd, gaz i czynsz za mieszkanie i ustalił, iż wszystko jest opłacone.

Córka spadkodawczyni A. G. od 7 lat nie utrzymywał ze swoją matką żadnych kontaktów. Również wnuki nie odwiedzały swojej babci . Była skłócona z matką. Uczestniczka brała udział w pogrzebie matki . Ojciec nie informował jej o żadnych zadłużeniach.

Wnioskodawca, z uwagi na żałobę po zmarłej żonie , nie porządkował jej osobistych rzeczy. Dopiero w dniu 26 czerwca 2015r. , na prośbę A. A., przyjechała siostra zmarłej, W. M., która wspólnie z uczestnikiem zajęła się porządkowaniem rzeczy zmarłej. Podczas przeglądania bielizny osobistej spadkodawczyni, znalazła zwiniętą w majtki kopertę, w której znajdował się wyrok Sądu Rejonowego w Iławie z dnia 8 sierpnia 2012r. w sprawie IC197/12 upr. zasądający od pozwanej B. A. na rzecz powoda (...) S.A. we W. kwotę 4 976,15 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28.09.2009r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1083,82 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15.07. 2011 r . do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu w kwocie 1298 zł (dowody: kopia wyroku k.5, zeznania świadka W. M. k. 38, 38v, przesłuchanie w charakter strony K. A., A. G. i A. A. k. 37-38).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art 1019 §1 kc jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

§2 Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

§3 Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Niezłożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie wskazanym w art. 1015 § 1 k.c. jest jednoznaczne z prostym przyjęciem spadku, stosownie do art. 1015 § 2 k.c. Oświadczenie dotyczące spadkobrania jest jednostronną czynnością prawną, do której mają zastosowanie przepisy ogólne o wadach oświadczenia woli dotyczące błędu lub groźby (art. 84 i 87 k.c.), ze zmianami wynikającymi z art. 1019 k.c. Przepis ten przewiduje zarówno uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby (art. 1019 § 1 k.c.), jak i od skutków biernego zachowania się spadkobiercy, wskazanych w art. 1015 § 2 k.c. Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, jeżeli takie zachowanie było konsekwencją błędu prawnie istotnego co do przedmiotu spadku, a do uchylenia się dojdzie przed sądem, który dokonuje jego zatwierdzenia (art. 1019 § 1 pkt 1 i § 3 k.c.) i jednocześnie złoży oświadczenie, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 pkt 2 k.c.). Oświadczenie o uchyleniu się od tych negatywnych skutków powinno być złożone, zgodnie z art. 88 § 2 k.c., przed upływem roku od wykrycia błędu. Sąd dokonuje kontroli dopuszczalności uchylenia się od skutków oświadczenia woli, jak i niezłożenia wymaganego oświadczenia, pod kątem spełnienia ustawowych przesłanek. Powołanie się przez spadkobiercę, zgodnie z art. 1019 § 2 w związku z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c., na działanie pod wpływem błędu wymaga wykazania, że błąd był istotny, dotyczył czynności prawnej i znajduje usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy. Odnosi się zatem do takich wypadków, kiedy spadkobierca przyjął spadek wprost albo nie złożył oświadczenia o jego przyjęciu, ale gdyby znał prawdziwy stan rzeczy, to byłby spadek odrzucił.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż ani wnioskodawca, ani też uczestnicy postępowania nie wiedzieli o rzeczywistym stanie spadku po zmarłej żonie i matce. Potwierdzają te fakty jednoznaczne zeznania świadka W. M. oraz przesłuchanie wnioskodawcy oraz uczestników postępowania w charakterze stron. Zdaniem Sądu nie ma podstaw do kwestionowania twierdzeń wnioskodawcy, iż nie wiedział o zadłużeniu swojej zmarłej żony. Wnioskodawca podkreślił, iż ufał swojej żonie, albowiem stanowili zgodne małżeństwo od kilkudziesięciu lat, nigdy nie mieli kłopotów finansowych, a ponadto to on zajmował się opłacaniem wszystkich rachunków w domu, jak również robieniem zakupów. Pieniądze na prowadzenie domu oraz opłacanie rachunków znajdowały się zawsze w wyznaczonym miejscu i z tego miejsca małżonkowie brali pieniądze w razie potrzeby. Po śmierci żony wnioskodawca sprawdził czy są opłacone wszystkie rachunki, zaś porządkowanie rzeczy po zmarłej żonie, z uwagi na żalobę pozostawił na czas późniejszy, tym bardziej iż nie miał jakichkolwiek podejrzeń co do ewentualnych długów żony. Przeprowadzone przez siostrę zmarłej żony W. M. oraz uczestnika W. A. porządki w rzeczach spadkodawczyni doprowadziły do znalezienia wyroku. Dodatkowo należy podkreślić, iż sposób „ukrycia” wyroku – w osobistej bieliźnie wskazuje, iż żona wnioskodawcy chciała ten fakt zataić przed mężem, jak również przed pozostałymi członkami rodziny. Przedmiotowe fakty potwierdzają również tezę, iż uczestnicy postępowania także nie wiedzieli o zadłużeniu swojej matki, która nie ujawniła swoich długów mężowi, to tym bardziej nie poinformowała swoich dzieci, w szczególności że z córką od około siedmiu lat nie miała w zasadzie kontaktów. Uczestnik postępowania W. A. bezpośrednio po śmierci matki sprawdzał stan opłacenia rachunków związanych z utrzymaniem mieszkania oraz uzyskał od ojca zapewnienie, iż spadkodawczyni nie pozostawiła długów.

Za oczywiste uznać przy tym należy, iż chodzi o realną możliwość uzyskania informacji o zadłużeniu spadkodawczyni i za pomocą jakich dostępnych dla nich działań. Nie można w tym stanie rzeczy zatem przyjąć założenia, iż na wnioskodawcy i uczestnikach postępowania (dzieciach) spoczywał obowiązek przeprowadzanie postępowania sprawdzającego co do stanu spadku i ewentualnie zwracania się do banków, czy też innych podmiotów w przedmiocie ustalenia zadłużenia spadkodawczyni, tym bardziej iż spadkodawczyni i jej mąż nigdy nie mieli jakichkolwiek kłopotów finansowych, nie uskarżali się w tym zakresie nikomu w rodzinie, a tym samym brak były przesłanek wskazujących na to, iż spadkodawczyni mogła zaciągnąć pożyczkę. W oceni Sądu zatem nie można zarzucić wnioskodawcy i uczestnikom braku dołożenia staranności w przedmiocie ustalenia stanu spadku, w szczególności zadłużenia spadkodawczyni.

W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego stan niewiedzy spadkobiercy o długach obciążających dany spadek określa się w różny sposób. Mówi się o błędzie co do "przedmiotu spadku", "stanu spadku", "stanu majątku spadkowego", "istotnych właściwości spadku" i in. W każdym razie mylne wyobrażenie spadkobiercy o stanie spadku może odnosić się do samego faktu istnienia długów spadkowych oraz ich wysokości.

Błąd istotny spadkobiercy co do stanu spadku można ogólnie ująć jako taki błąd, który uzasadniałby przypuszczenie, że gdyby składający nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia oznaczonej treści. Oświadczenie o przyjęciu spadku po określonym spadkobiercy łączy się z reguły z przekonaniem, że dojdzie do powiększenia majątku spadkobiercy w wyniku dziedziczenia lub przynajmniej do niepogorszenia jego sytuacji majątkowej.

W związku z powyższym można zasadnie przyjąć, iż mąż spadkodawczyni i jej dzieci pozostawał w błędzie co do stanu spadku po B. A. i gdyby wiedzieli o zadłużeniu obciążającym spadkodawczynię, to złożyliby odpowiednie oświadczeniem w przedmiocie jego odrzucenia, czy też przyjęcia z dobrodziejstwem inwentarza

Dlatego też Sąd uznał, iż wnioskodawca i uczestnicy spełniają przesłanki wynikające z cytowanych wyżej przepisów i zatwierdził oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminów do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w przypadku dzieci spadkodawczyni oraz przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza w przypadku wnioskodawcy.

W przedmiocie kosztów należy zauważyć, iż w postępowaniu nieprocesowym nie ma dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (art. 98 § 1). Przeciwnie, z treści całego art. 520kpc wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Najwłaściwsze wydaje się, aby w tych wypadkach sąd w ogóle nie orzekał o zwrocie kosztów między uczestnikami i nie zamieszczał w postanowieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ponieważ uznać należy, że art. 520 § 1 wyłącza zastosowanie normy z art. 108 § 1. kpc. W związku z powyższym Sąd nie zamieścił w orzeczeniu rozstrzygnięcia o kosztach uznając, iż każdy z uczestników (również wnioskodawca) ponosi koszty w we własnym zakresie.